

at dette dog kun er rigtigt indenfor en indskrænket Betragtningsskreds. I det Hele taget, har i mange forskjellige Fabrikationsgrene Fængslernes Virksomhed under Fængselsbestyrelsen for de enkelte Fanger, som have været stikede til disse Bestyrelser, været meget stor, saa stor for enkelte Fanger, at de have kunnet sende hjem fra Fængslerne Underholdningspenge til deres Familie. Naar nu altsaa en saadan Virksomhed er drevet med al den Kraft, man kunde, uden at agte paa, hvad Capitalen indbragte, men blot for at beskæftige Fangerne saameget som muligt, som jo er det, man maa gaae løs paa, fordi Bane til Arbeide er et meget vigtigt morallt Moment, som Mange i Fængselsbestyrelserne endog ansee for det Vigtigste, vil der gjennem denne Virksomhed for Statens Regning blive bragt ind paa Markedet det meest Mulige og under de alleruheldigste Coniuncturer for de private Concurrenter; thi det skal sælges, sælges à tout prix. Vilde de ærede Medlemmer sige, at i Fallitboer stæder det Samme, svarer jeg, at Fallitboer ikke ere stadige; men Fængslerne kunne komme til at staae som stadige Fallitboer eller nødsages til at staae alle sine Concurrenter ihjel og erobre Markedet, for saa at kunne sælge til taalelige Priser. Det Naad, jeg i denne Henseende har været med at give Regjeringen, er dette: „Forfaavidt I vilde beskæftige Fængslerne for Statens Midler, kast Jer da over enkelte omfattende Fabrikationsgrene og see at blive Herre over dem ligeoverfor alle Eders Concurrenter, — det er den eneste Veie, man kan gaae.“ Er det nu gunstigt, naar man seer Sagen fra de Udenforstaaendes Side, enten at bekæmpe dem med en Kraft og paa en Maade, som ikke koster Fængslerne Noget, thi det er jo Staten, der betaler, eller stille dem ligeoverfor Concurrenter, som maae betale Renter af deres Capital og høiere Arbeidsløn, end det hidtil har været muligt at udbringe af Fangernes Virksomhed, og som maae blive ved at beskæftige Fangerne? Man har ofte maattet lade dem ubeskæftigede af Mangel paa Arbeide, da man havde en begrændset Driftscapital; man har maattet lade dem staae lige op og ned; — det var den eneste Virksomhed, man havde for dem — at sidde var lidt

mindre Virksomhed. Jeg vil dertil gjøre de ærede Medlemmer opmærksomme paa, at det, at bortforpagte Fangernes Virksomhed i Fængslerne, ikke er noget Nyt, men det har før fundet Sted; det er Noget, som Enhver udenfor Fængslerne maatte vente kunde skee hver Dag, og det er skeet i bethdeligt Omfang og under langt uheldigere Betingelser for de Udenforstaaende end det, der nu kommer frem, idet Fangerne have været overlade til Entreprenøren, uden at den disciplinariske Orden har været strengt overholdt, saa at de have kunnet benytte Fangerne, som de vilde. En anden Concurrence har i Kjøbenhavn fundet Sted, idet her har været et Fængsel, hvorfra Enhver kunde leie Fanger til Arbeide udenfor Fængslet. Det kommer heller ikke til at finde Sted mere, saa at de Betingelser, under hvilke de udenforstaaende Concurrenter stilles ved, at vi bevilge dette Forlangende, ere de gunstigste, der i dette Dieblis kunne findes. Naar man da siger: Sa det er muligt, men det Første er at sikre Capitalen, som laanes til Entreprenøren, saa svarer jeg, at det er for mig ogsaa af den største Vigtighed; men jeg bemærker, at naar Staten skal arbejde for egen Regning, skal den tilvejebringe en Driftscapital, hvorfor den slet ingen anden Sikkerhed har end den at tabe den lidt efter lidt, som det hidtil har været Tilfældet. Men der er Mange, der mene, at det er fornøieligere at see den tabes lidt efter lidt, naar man blot taber den selv, end muligvis at tabe den ved Andres Mellemkomst, — det Eine er jo som det Andet. — Men jeg gaaer ud fra den Forudsætning — og den er nødvendig — at der bliver taget saa fuld Garanti som muligt for Capitalen. — Man siger endelig: „Styk Fangerne ud, sæt Arbeidskraften til Auction“. Men det var netop Feilen, da man forrige Gang begyndte paa et saadant System, at man gav Driftsmændene en saadan Indflydelse i Fængslerne, at Straffemyndigheden forsvandt, hvorimod man nu gaaer løs paa at haandhæve Straffemyndigheden og at tvinge Driftsmændene, med deres Mestere osv., ind under Fængselsdisciplinen. Troe nu ikke de Herrer, at det er vanskeligt ved et Auctionsbord at kunne see paa en Mand først, om man kan stole paa, at han selv vil